

UOT 81.46.01.46**“VƏTƏN” ANLAYIŞI VƏ İNGİLİS DİLİNİN LEKSİK
SEMANTİKASINDA “HOME/HOUSE VƏ LAND” KONSEPTİ
(“Beovulf” dastanının materialları əsasında)****Ü.M.ABDULLAYEVA**
Bakı Dövlət Universiteti
aul8537@gmail.com

Dilçilik elmində qədim dastanların və epik abidələrin “vətən” konsepti baxımından tədqiqata cəlb edilməsi böyük əhəmiyyətə malikdir. Hal-hazırkı məqalədə “Beovulf” dastanının materialları əsasında “vətən” konseptinə daxil olan “home/house və land” anlayışları ingilis dilinin semantikasından müqayisəli şəkildə təhlil edilmişdir. Epik abidədə tez-tez rast gəlinən və ingilislərdə “vətən” anlayışının yaranmasında əsas rol oynayan “land” termini ilə bağlı onlarla leksemin mənası üzə çıxarılmışdır.

Açar sözlər: Beovulf, Hrotqar, ev, bina, torpaq, vətən

Müasir dövrün dilçilik elmində folklor nümunələrinin, qədim dastanların və poemaların müxtəlif konseptlər, o cümlədən vətən konsepti baxımından elmi tədqiqata cəlb olunması tendensiyası özünü daha çox göstərməkdədir. Nə vaxt yaranması və yazıya alınmasından asılı olmayaraq müxtəlif folklor nümunələri və epik abidələri olan dastanlarda əks olunan hadisələrin və süjetlərin ayrı-ayrı dünya xalqlarının həyatında baş vermiş tarixi gerçəklikləri və reallıqları əks etdirməsi artıq sosial elmlərlə məşğul olan alimlərin böyük əksəriyyətində heç bir şübhə doğurmur. Dünyanın ayrı-ayrı xalqlarına, o cümlədən qədim rus, qıpçaq və oğuzlara məxsus olan folklor nümunələri dilçi alimlərin tədqiqat aparması üçün çox böyük tarixi, mədəni və elmi əhəmiyyətə malikdir. Müasir rus dilçilik elminin nümayəndələrindən biri olan İ.P.Çernousova hələ 1871-ci ildə A.F.Qilferdinq tərəfindən yazıya alınmış “Oneqa” dastanları A.Markov tərəfindən toplanaraq yazıya alınmış “Belamor” dastanları, Kirşe Danilov və P.N.Rubnikov tərəfindən toplanmış qədim rus şeir və nəğmələri əsasında vətən konseptinin müxtəlif anlayışlarını dilçilik baxımından tədqiq etmişdir (8, 109-110). İ.P.Çernousovaya görə rusların qədim dastanlarında Vətənin insanın doğulduğu yer olmasını ifadə edən konseptual əlamət üstün yer tutur. Maraqlıdır ki, bu dastanlarda “vətənin” müxtəlif ənənəvi mədəni kontekstual mənaları verilsə də, birbaşa “vətən” sözü işlənməmişdir. Dilçilik baxımından yanaşdıqda, burada vətən dedikdə bu anlayışa rus torpağı, müqəddəs rus torpağı, bu torpağın- ərazinin paytaxtı olan Kiyev, bu torpağın hökmdarı

knyaz və knyagina, provoslav dini və xalq daxildir. Dastanlarda çox zaman vətən konseptini təmsil edən formula cəngavərə-qəhrəmana məxsus olur. Həmin cəngavərin –qəhrəmanın həyatının əsas mənası, məqsəd və məramını vətənin müdafiəsi təşkil edir (8, 110-111).

Qərbi Avropanın və Azərbaycanın orta əsrlərdə meydana çıxan və yazıya alınan folklor nümunələrinin, xüsusilə dastanların “vətən” konsepti baxımından araşdırmaya cəlb edilməsi və müqayisəli şəkildə təhlil olunması dilçilik elminin məhz bu yeni istiqamətində maraqlı elmi nəticələr əldə etməyə imkan verə bilər. Bu baxımdan Avropanın ən qədim dastanlarından olub, ingilis ədəbiyyatının qədim folklor nümunələrindən birini təşkil edən “Beovulf” dastanının vətən konsepti baxımından öyrənilməsi dilçilik elmi üçün çox əhəmiyyətlidir (2).

Dastanın baş qəhrəmanı Beovulfun adının hərfi mənası qədim ingilis dilində “arı canavarı” və yaxud “ayı” deməkdir. Bu anqlosaks epik poemasında hadisələr ingilislərin Britaniyaya köçüb gəlməsindən əvvəlki dövrdə Yutlandiyada baş verir. Beovulf epos-dastanının yaranması VII əsrin sonu VIII əsrin əvvəllərinə aid edilir.

“Beovulf” epos dastanında VI yüzilliyin əvvəllərində baş vermiş hadisələr əks olunsada, Avropanın bu ilk xalq dastanının 700-750-ci illərdə yarıldığı ehtimal edilir. Dastanın yeganə əlyazma nüsxəsi 1000-ci ildə qələmə alınmışdır. Robert Kottonun kitabxanasında baş vermiş 1731-ci il yanğınından sağ qalan yeganə nüsxə 1815-ci ildə Danimarka hökumətinin tapşırığı ilə İsland filoloqu Torkelin tərəfindən nəşr edilmişdir. 3182 sətirdən ibarət olan dastan qədim ingilis dilində ən uzun poema hesab olunur. Əlyazma nüsxəsində dastanın adı yazılmasada, epos əsas qəhrəmanı olan Skandinaviyalı Beovulf adını daşıyır. Tarixi mənbələrdə Beovulfun adına rast gəlinməsə də, dastandakı bir çox isim, yer adları və hadisələr tarixi gerçəkliyi əks etdirir.

Dastan iki hissədən ibarətdir. Əsas hadisələr Skandinaviyada (Danimarka və indiki İsveçin cənubunda) cərəyan edir. Dastanın məzmununa görə Danimarka kralı Hrotqarın çəmənlərdə yerləşən Hereot adlı sarayına 12 il dalbadal dəhşətli varlıq olan Qrendel adlı canavar hücum edərək, hər dəfə onun ən yaxşı və məşhur döyüşçülərini öldürürdü. Gözlənilmədən İsveçin cənubundakı Geat qəbiləsinin hərbi rəhbəri Beovulf dəniz vasitəsilə öz adamları ilə birlikdə Hrotqara köməyə gəlir. Gecə vaxtı Beovulf dəhşətli Qrendellə təkbətək döyüşə girərək onun qolunu qoparır və Qrendel ölür. Qrendelin anası oğlunun qisasını almaq üçün gələrək Hrotqarın adamlarından birini öldürür. Beovulf Qrendelin anasını bir bataqlığın dibindəki mağarada taparaq məhv edir. Dastanın ikinci hissəsində Geat kralı Hygelaçın tarixi mənbələr tərəfindən təsdiq edilən bir savaşa ölməsi, onun oğlunun da ölməsindən sonra Beovulfun kral elan edilməsi və 50 il ölkəni sülh şəraitində idarə etməsindən danışılır. Bu dəfə isə ağzından alov püskürən əjdaha Beovulfun ölkəsinə basqınlar edir. Cəsur Beovulf yaşlansa da, əjdaha ilə vuruşaraq onu öldürsə də, özü də ölümcül yaralanır. Dastan kralın dəfn mərasimi və ağularla sona çatır (3, 1-3).

“Beovulf” dastanı ölçü, üslub və məna baxımından alman dastanlarının

qəhrəmanlıq ənənələrini davam etdirir. Beovulfun canavarın qolunu qopartması, bataqlığın dibinə enməsi xalq folklorundan gələn ənənəvi motivlərdir. Almanlara xas olan öz qəbiləsinə və qəbilə rəhbərlərinə bağlılıq, qisas alma duyğusu dastanın vurğuladığı əsas əxlaqi dəyərlər hesab oluna bilər. Dastan xristianlığın təsirinə daha çox məruz qaldığı üçün İslandiya ədəbiyyatına xas olan amansız qədərçilikdən uzaqdır. Beovulf alman qəhrəmanlarından və ya Homerin “İlliada”-sındakı qəhrəmanlardan onunla fərqlənir ki, o, özü üçün yox, daha çox başqaları üçün vuruşur. Apardığı 3 savaştın üçü də insanları təhdid edən canavarlara qarşıdır. O, yaxşılığı və işığı təmsil edir. Onun dastanda özünü qurban verməsi də bir qəhrəmana xas olan keyfiyyətdir. Dastan heç də nikbin notlar üzərində qurulmamışdır. Bəzən “Beovulf” dastanı daha çox ağıya bənzədilir.

“Beovulf” dastanı ön söz, giriş, 2 hissə, 2 bölmə və nəticədən ibarətdir.

Grendel adlanan birinci hissədə 14 bölmə vardır:

1. A prowler in the dark- Qaranlıqda oğrun -oğrun gəzən
2. Alien spirits - Yad ruh
3. Raids in the night - Gecə basqını
4. The coming of Beowulf- Beovulfun gəlişi
5. Misbegotten - Yaramaz
6. Light from the East - Şərqdən gələn işıq
7. The Walker in darkness - Qaranlıqda gəzən
8. Nightfall - Gecənin düşməsi (qaranlığın)
9. The coming of Grendel - Grendelin gəlişi
10. The death of Grendel - Grendelin ölümü
11. The trophy and the prize - Qənimət və mükafat
12. Merewife -Yalnız qadın
13. The pact – Razılaşma (sözləşmə)
14. Hero - Qəhrəman

Dastanın əjdaha adlanan II hissəsi aşağıdakı bölmələrdən ibarətdir:

15. King Beowulf - Kral Beovulf
16. The golden Horn - Qızıl buynuz
17. Fire in the night - Gecə yanğını
18. Scorched Earth - Yandırılmış yer
19. Dark Harrower and Hoard Guard - Gecə savaşı və qoruyucusu
20. Fire worm - Atəş qurdu (2)

Dastanda əks olunan hadisələr VI əsrdə baş versə də, eposun elə ilk bölümləri ilə tanışlıq belə deməyə əsas verir ki, indiki ingilislərin əcdadları yaşadıkları torpağı, vətəni yaxşı tanımaqla bərabər, hadisələrin cərəyan etdiyi əraziləri müxtəlif şəkildə adlandırırdılar. Məsələn, dastanın “Qaranlıqda oğrun-oğrun gəzən” birinci bölümündə “Danların” yəni danimarkalıların ölkəsi “The land of Danes” (Danimarka ölkəsi, torpağı), şimal tayfalarının yaşadığı ərazini bildiren “lands of Northmen”, yəni Norveç torpağının adı çəkilmişdir (2, 7, 8). Həmin bölümə bir yerdə “What evil...” she whispers “What misfortune has brought his upon our house?” “house”, yəni insanın ölkəsindən, vətəmindən da-

ha əvvəl bağlı olduğu “ev”(house) anlayışına rast gəlinmişdir (2, 26).

Müasir ingilislərdə doğma vətənlə yanaşı, “ev”də müqəddəs hesab olunur. Hətta ingilislərdə belə bir məsəl vardır: “Mənim evim mənim qalamdır”.

Dastanın “Şərqdən gələn işıq” adlanan VI bölməsində 2 dəfə “ev”(house) və 2 dəfə “ev təsərrüfatı” (household) , “Gecənin düşməsi” adlanan VIII bölməsində 1 dəfə “ev”(house), “Qənimət və mükafat” adlanan XI bölməsində 3 dəfə “ev” (house), “Razılaşma” adlı XIII bölməsində 1 dəfə “gözetçi evi” (guardhouse), “Qızıl buynuz” adlı XVI bölmədə 5 dəfə “ev”(house), “Yandırılmış yer” adlı XVIII bölmədə isə 1 dəfə “ev”(house) sözüne təsadüf edilmişdir. Ümumilikdə, dastanda 12 dəfə “ev”(house), 2 dəfə “ev təsərrüfatı” (household), 1 dəfə “gözetçi evi” (guardhouse) sözlərinə rast gəlinmişdir (2, 26, 67, 69, 79, 91, 93, 132, 143, 153, 177, 236, 239, 251, 265, 282). İngilis dilli lüğətlərdə, o cümlədən “Oxford Advanced Learner`s Dictionary” - lüğətində “house” anlayışı müxtəlif mənələrdə işlənmişdir.

«House» - n.

1. (habitation) ev, bina; adətən bir neçə otaqdan ibarət olan tikili, bir ailənin yerləşdiyi bina, lighthouse, baker house, greenhouse-müxtəlif adlı tikililər, the portion of building, consisting of one or more rooms, occupied by one tenant or family – bir nəfərin və ya ailənin yaşadığı bir və ya bir neçə otaqdan ibarət binanın bir hissəsi (5, 582; 4, 643), house guest qonaq (evdə yaşayan); house of cards (lit., fig.) kağızdan evcik-balaca ev; they get on like a house on fire onlar yaxşı yola gedirlər; keep house təsərrüfat aparmaq; (Stock Exchange) birja.

2. (audience) zal, auditoriya; they played to a full house- onların çıxışı zamanı zal tamamilə dolu idi; she brought down the house- onun çıxışı gürültülü qarşılandı; (performance) təsəvvür; (cinema) kino.

3. (dynasty) ev, sülalə, şəcərə, adətən krallıq

4. (business concern) müəssisə, firma, London birjası (5, 582)

5. təsərrüfat, işçilər evi

6. heyvanların saxlandığı bina, yuva və s.

7. house of God-Allahın evi, kilsə, ibadət evi, monastr, monarx ordeni

8.(parl.): House of Commons- İcmalar palatası; House of Lords Lordlar palatası; the House parliament, qanunverici orqanın binası (5, 582; 4, 643).

Lüğətdəki “house” anlayışının müxtəlif şəkildə işlədilmə formaları açıq şəkildə göstərir ki, ingilis dilindəki tək bir “house” anlayışı keçən 1300 il ərzində xeyli zənginləşmiş və “ev” anlayışı bir sıra yeni mənə və çalarlar qazanmışdır.

Beavulf dastanının vətən konsepti, konkret olaraq bu konseptin dilçilik aspekti baxımından təhlili göstərir ki, bu epik abidədə “house” anlayışı ilə yanaşı vətənlə sıx bağlı olan “home” anlayışı da geniş şəkildə işlənmişdir. Dastanda “home” ev anlayışına ilk dəfə işləndiyi proloq hissəsindən başlayaraq, ümumilikdə 19 dəfə, “homesteads” (torpaq sahəsi, malikanə, mülk ərazi) sözüne isə cəmi 2 dəfə rast gəlinmişdir. “Oxford Advanced Learner`s Dictiona-

ry”-lüğətində “home” anlayışı aşağıdakı müxtəlif mənalarda işlədilmişdir.

«Home» - n.

1. (place where one resides or belongs) ev; (attr.) evdar; home economics evdarlıq, ev işləri; home help ev işçisi, ev qulluqçusu; it was a home from home evdə olduğu kimi; a home of one's own xüsusi, şəxsi ev, ailənin yaşadığı yer.

2. (institution): a home for the disabled “əlillər evi; he put his parents into a home (o öz valideynlərini qocalar evinə yerləşdirdi)”.

3. (habitat) vətən, yayılma ərazisi, yeri, areal.

4. (in games): the home stretch “son, finiş”.

5. (attr., opp. foreign; native, local): home affairs “daxili işlər”; Home Counties “londonu əhatə edən qraflıqlar;” Home Guard yerli müdafiə dəstələri xalq qoşunu; of home manufacture vətən istehsalı (yerli istehsal); the home market daxili bazar; Home Office daxili işlər nazirliyi; home team ev sahibi olan komanda;

6. insanın son mənzili olan qəbir (5, 573).

Vətən konseptinin “home” anlayışı ilə ifadə olunan hissəsində daha böyük mücərrədlik vardır. Çünki evin “bina”, “tikinti” mənasında işlənməsi “yer” anlayışından fərqli olaraq müəyyən bir əraziyə möhkəm şəkildə bağlılığı daha aydın şəkildə göstərilir. “House” mənasında işlədilən “ev” hər hansı insanlar qrupunun birgə yaşayışını, “home” mənasındaki “ev”isə ayrıca insanın fərdi yaşayış yerini bildirir. “Home” və “house” anlayışları ilə ifadə olunan “ev”də yaşayan evin sahibi və sahibəsi (kişi və qadın), yuxarı və aşağı (evin dam örtüyü) müqəddəs və şeytan obrazı, “qoca –cavan” kimi bir-birinə zidd olan obrazlar xüsusi rol oynayır. “House” konsepti üçün evin qapalılığı müsbət cəhət kimi qiymətləndirilir və belə evdə bütövlük və harmoniya qorunub saxlanır. Buna əks olan nə varsa, yəni evin açıq və boş olması “house” konsepti üçün mənfi qiymətləndirilir. Evin qapalılığı ideyası digər bir-birinə zidd olan özününkü və özgə, doğma-yad kimi anlayışlarla uyğunlaşır. İngilislərin dünya dil mənzərəsinə görə məhz “house” aspektində işlənən evin qapalılığı insanın öz ərazisini qoruyub saxlamasını təmin edir. Digər adamlar isə, yəni “yadlar” bu qapalılığı pozurlar. Əslində həm “home”, həm də “house” hər şeydən əvvəl bina, ev mənasında işlənsə də, “home” ailənin təhlükəsiz, rahat yaşadığı bir binadır. “House” isə bir ailənin yaşadığı elə bir binadır ki, onun əsas cəhəti ailənin rahatlığı ilə yox, sadəcə olaraq bir ailənin həmin binada yerləşməsi ilə müəyyən olunur. Məsələn, “The place where you live is your home, whatever type of house it is: After the party we went home to our flat”. British speakers often consider that your home is the place where you belong and feel comfortable and is more than just a house: “Our new house is beginning to look more like a real home”. Tərcüməsi- Sənin yaşadığın yer binanın (house) növündən asılı olmayaraq sənin evindir...Britaniyalılar onlara məxsus olan və özlərini rahat hiss etdikləri yeri, məkanı ev (home) adlandırırlar. Bu məkan binadan (house) daha böyükdür. Bizim yeni evimiz (house) evə (home) çevrilir (4, 634; 7, 166).

Maraqlıdır ki, “home” sözünün ifadə etdiyi ailə ocaq, ev, qayğı, özünə-məxsus guşə mənasını özündə əks etdirir. “House” sözünün ifadə etdiyi ailə isə insanın hansı nəsildən, soyaddan olduğunu göstərir. “Home” sözünün ifadə etdiyi “təşkilat” elə bir yerdir ki, orada insanlara qayğı göstərilir və orada ev atmosferi hökm sürür. “House” isə elə bir yerdir ki, insanları bu məkanda ümumi iş və məqsəd birləşdirir. Beləliklə, “home” leksemi “house” leksemindən fərqli olaraq “sevgi, məhəbbət, qayğı, məxsusi (şəxsi), rahatlıq-komfort kimi emosional baxımdan boyanmış (bəzədilmiş) konseptlərlə səsləşir (7, 166).

Dilçi alimlər tərəfindən “home/house” leksemlərinin konseptinin modeləşdirilməsi metodikası işlənərək, bu konseptin bazasını təşkil edən dörd əsas pillə müəyyən edilmişdir. Həmin dörd baza mikropolunun (pillənin) hər birinin özünəməxsus səciyyəvi xüsusiyyətləri vardır:

“Home” leksemi

1. “Ailə ocağı” (ev-bina ailə-təşkilat) - emosional şəkildə yaşadığın yərə bağlılıq. Ev-bina “doğma ev” kimi, ailə-bir-birini sevən yaxın adamlar, təşkilat isə qayğı göstərilən yer kimi anlaşılır (4, 634; 6, entry home).

2. “Coğrafi məkan” (ev-vətən, mənşə yeri) – belə ev insanın doğulduğu yer, ölkə mənasındadır (4, 634; 6, entry home).

“House” leksemi

3. “Tikili”(ev-yaşayış yeri-bina ailə)-belə ev tikilidir, binadır. Fiziki baxımdan tikinti olan hər hansı bir obyektir, burada ailə bir damın altında yaşayan ailə üzvlərindən ibarətdir və s. (4, 643; 6, entry house).

4. “Təşkilat” (ev-təşkilat-müəssisə) - burada ev kimi bir damın altında birləşən adamların müəyyən fəaliyyət növündə birləşməsi nəzərdə tutulur. Qeyri-yaşayış yeri kimi, xüsusi məqsədlər, məsələn, təhsil və iş yeri kimi istifadə olunur (4, 643; 6, entry house).

A.A.Podkopyayevə görə “home/house” konsepti dünyanın dil mənzərəsində açar rolu oynayan konseptlərdən biridir və bu konsept hər hansı bir dildə və həmin dildə olan ədəbi nümunələrdə öz əksini taparaq, insanların həyatında mühüm rol oynayır (7, 167).

İstər XIX əsrə aid olan ingilis etimoloji lüğətində (1), istərsə də müasir ingilis lüğətlərində (4, 8) “house” və “home” sözlərinin ilkin anlayışı “ev” mənasını verir. Maraqlıdır ki, “Beovulf” dastanında “home” anlayışı “house” anlayışından daha çox işlənmişdir. Dilçiliyin “vətən” konsepti baxımından yanaşdıqda, “home” ingilislərdə vətən anlayışının ifadə edilməsi üçün daha böyük əhəmiyyət kəsb edir. Təəccüb doğurmamalıdır ki, vətən anlayışının əsas mənası da “home” leksemi ilə bağlıdır. Bu zaman “home” hər hansı bir insanın doğulduğu, uşaqlığının keçdiyi və böyüdüüyü yer mənasını bildirir. Heç də təsadüfi deyil ki, ingilislər öz böyük vətənlərini “homeland” adlandırırlar.

Araşdırma apardığımız “Beovulf” dastanının “Qızıl buynuz”adlanan XVI bölümündə “ev” anlayışı mənsubiyyət bildirən “from my home” (mənim evimdən) (2, 255), “Gecə savaşı və qoruyucusu” bölməsində isə “her home” (onun evi) şəkildə verilmişdir (2, 296).

Dastanın epiloq hissəsində “land” və “home” sözləri “our land”(bizim torpaq) və “ev və ocaq” mənalarında ayrı-ayrılıqda işlənmişdir (2, 348).

Dastanda yalnız bir yerdə - “Şərqdən gələn işıq” bölməsində “homeland-Vətən” anlayışına rast gəlinmişdir (2, 80), “land-torpaq” ləkəsinə gəlincə dastanın müxtəlif bölmələrində 18 dəfə bu anlayışdan istifadə olunmuşdur.

Oksford universiteti tərəfindən nəşr olunan “Oxford Advanced Learner’s Dictionary” adlı lüğətdə «Land» kəlməsi həm isim, həm də fel kimi bir çox mənalarda işlədilmişdir. İsim kim:

1. (surface or Earth) yer səthi.
2. (Area or ground) ərazi və ya torpaq.
3. Torpaq sahəsi və ya torpaq sahibliyi.
4. (countryside) kənd
5. (Country, region) region, bölgə, vətən və yaxud ölkə (cümlədə yerinə görə)

Fel kimi:

1. (landing) enmək (təyyarənin yerə enməyi)
2. (come down) yerinə qoymaq (bir şeyi), yerləşmək
3. (arrive somewhere) çatmaq
4. (come down the ground) düşmək (yerə)
5. (to get a job) iş tapmaq (6, 863).

Ümumiyyətlə, ingilislərin dünya dil mənzərəsindəki vətən konseptinə daxil olan “land” termini ilə bağlı olan onlarla ləkəmə bu məşhur epik abidədə təsadüf edilir:

Landed - torpaq sahibi-3 dəfə, upland-yayla-1dəfə, inland- ölkədaxili-1dəfə, moorland- çöl, çöllük-12 dəfə, landfall-çökmüş yer-1 dəfə, island-ada-2 dəfə, netherland-aşağıda yerləşən torpaq-2 dəfə, iceland-island torpağı-1 dəfə, outlander – yad ölkənin adamı-2dəfə, hinterland-daxili, iç bölgə-1 dəfə, landscape - mənzərə-1 dəfə, Geatland-yer adı-1 dəfə, Jotlandshaf-yer adı-1 dəfə (2, 88, 141, 164, 165, 165, 169, 177, 201, 204, 205, 213, 220, 221, 223, 224, 225, 229, 236, 250, 251, 267, 269, 270, 273, 275, 276, 283, 285, 291, 292, 303, 304, 305, 310, 312, 317, 319, 321, 347).

Maraqlı cəhət ondadır ki, “Beowulf” epik abidəsində datların, yəni dani-markalıların ölkəsi, norveçlərin torpağı, Geat tayfalarının yaşadığı ərazinin adları verilsə də, dastanın əsas sahibi hesab olunan ingilislərin və onların vətəni olan İngiltərənin adı bu epik abidədə heç bir yerdə xatırlanmamışdır. Əlbəttə, bu reallıq dastanın ingilis xalqına məxsusluğunu şübhə altına almır. Çünki dastanda cərəyan edən hadisələrin iştirakçıları ingilis xalqının kökündə dayanan anqlosaks tayfalarının nümayəndələridir.

ƏDƏBİYYAT

1. A Dictionary of Etymology of the English Language and English Synonyms and Paronyms. Edinburgh, Nov.1836. 630 p.
2. Beowulf. Caitlin R. Kiernan, Neil Gaiman, Roger Avary. Harper Collins e-books, 2007, p.382.

3. Бэувульф/ Пераклад са стараангельскай мовы Антона Францишка Брыля. Минск: Змицер Колас, 2013, 130 с.
4. Longman Dictionary of English Language and Culture (LDOELC). Harlow: Longman Group UK Ltd, 2000, 1528 p.
5. Oxford Advanced Learner's Dictionary/ Edited by Sally Wehmeier, OXFORD University press. 2000, 553 p.
6. Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Eighth Edition. Oxford: Oxford University Press. 2010, 1938 p.
7. Подкопаева А.А. Функционирование концепта «HOME/HOUSE» в лексической семантике английского языка // Филологические науки. Вопросы теории и практики, № 3 (21) 2013, часть 2, s.164-167
8. Черноусова. И.П. Концепт родина в былинной картине мира. Вестник ВГУ. Серия: Филология. Журналистика. 2014, №1, с.109-111.

**ПОНЯТИЕ «РОДИНА» И КОНЦЕПЦИЯ «НОМЕ/HOUSE И LAND»
В ЛЕКСИЧЕСКОЙ СЕМАТИКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА
(на основе материалов эпоса «Беовульф»).**

У.М.АБДУЛЛАЕВА

РЕЗЮМЕ

В языкознании, с точки зрения рассмотрения концепции «Родина», важную роль играет привлечение в научный оборот древних эпосов и эпических памятников.

В настоящей статье на основе материалов эпоса «Беовульф» в сравнительной форме анализируется концепция «Родины» в понятиях «home/house и land» с точки зрения семантики английского языка. В создании у англичан понятия «Родина» важную роль сыграл термин «land», который часто встречается в эпосе «Беовульф».

Ключевые слова: Беовульф, Гротгар, дом, земля, родина

**THE “HOMELAND” CONCEPT AND THE NOTIONS OF “HOME|HOUSE” AND
“LAND” IN THE LEXICAL SEMANTICS OF THE ENGLISH LANGUAGE
(on the basis of the materials of the “Beowulf” epos)**

U.M.ABDULLAYEVA

SUMMARY

It is important to research ancient eposes and epic monuments in terms of the concept of "homeland" in the science of linguistics. Basing on the materials of the “Beowulf” epos, the paper comparatively analyzes the concept of the “homeland” in the notions of “home|house” and “land” in terms of the lexical semantics of the English language. The meanings of dozens of lexemes have been revealed in the term "land" that is frequently encountered in the epic monument and plays a key role in the formation of the concept of "homeland" in English.

Key words: Beowulf, Hrothgar, home, land, homeland.